

Šifra kandidata:

Republiški izpitni center

JUNIJ

SLOVENSKI JEZIK NA NARODNOSTNO MEŠANEM OBMOČJU V PREKMURJU

==== Izpitna pola 1 ====

- A) Bralno razumevanje
B) Razčlemba neumetnostnega besedila

28. junij 1999 / 110 minut (40+70)

Dovoljeno dodatno gradivo in pripomočki: kandidat prinese s seboj nalivno pero ali kemični svinčnik. Izhodiščno besedilo je na perforiranem listu, ki ga lahko iztrga. Kandidat dobi dva ocenjevalna obrazca.

MATURITETNI PREIZKUS

NAVODILO KANDIDATU

Pazljivo preberite ta navodila. Ne izpuščajte ničesar!

Ne obračajte strani in ne začenjajte reševati nalog, dokler Vam nadzorni učitelj tega ne dovoli.

Prilepite kodo oziroma vpišite svojo šifro (v okvirček desno zgoraj na tej strani in na ocenjevalna obrazca).

Izpitna pola je sestavljena iz dveh delov, dela A in dela B. Del A (bralno razumevanje) vsebuje 10 nalog, del B (razčlemba neumetnostnega besedila) pa 27. Pazite na slovnično in pravopisno pravilnost odgovorov, posebno pri nalogah, zaznamovanih s črko J (možnost odbitnih točk zaradi jezikovnih napak).

Odgovore napišite v za to predviden prostor, jasno in čitljivo.

Na desni strani je ob vprašanih navedeno možno število dosegljivih točk.

Zaupajte vase in v svoje sposobnosti.

Želimo Vam veliko uspeha.

Ta pola ima 12 strani, od tega 1 prazno.

Priloga: Svetlana Makarovič, »Kakršen je človek, takšna je njegova pesem«, Viva, oktober 1998, str. 54.

Album

Svetlana Makarovič

"Kakršen je človek, takšna je njegova pesem"

Prva dama
slovenske
poezije,
šansonov,
pravljic ...

1. Svetlana Makarovič ne pušča za seboj globokih sledov le z umetniškimi deli, ampak tudi s svojo osebnostjo in svojimi stališči, ob katerih nihče ne ostane ravnodušen. Velikokrat so intervjuji z njo dvigali prah, zato se jim v zadnjem času raje izogiba, saj misli, da je tisto, kar je hotela, že povedala. Še zdaleč pa ni povedala oziroma napisala vseh pesmi, pravljic, dram, šansonov, kabaretnih tekstov, gledaliških in lutkovnih iger. Ima toliko različnih talentov, da je doma tako rekoč v vseh oblikah umetniškega izražanja, in skoraj nemogoče je, da nas ne bi vsako leto razveselila s čim novim. Zato bomo kot kontrapunkt k fotografijam, ki se ozirajo nazaj k njej ljubim dogodkom, pogledali naprej, na njene sadove, s katerimi nas bo zasula letošnjo jesen in zimo.

Muze se muzajo

2. Kot prva dama slovenskega šansona, ki piše glasbo za svoje pesmi, jih poje in se velikokrat tudi sama spremlja na klavirju, bo v Cankarjevem domu nastopila prva v ciklu koncertov slovenske avtorske pesmi, ki se bodo dogajali pod naslovom Muze se muzajo. Njene dozdajšnje glasbene stvaritve so shranjene na danes že rahlo zastarelih nosilcih zvoka, kot

so plošče in kasete, zato bo na tem koncertu poleg novih šansonov obudila spomin na nikoli pozabljene Nočne šansone in *Dajdamske portrete*, ki so pred kratkim izšli tudi na zgoščenki.

3. *Letos je bila za svoj knjižni opus za otroke predlagana za Andersenovo nagrado, eno najuglednejših svetovnih literarnih nagrad.*

4. Napisala je že več kot petdeset zbirk pravljic in slikanic, pravkar pa že nestrpnost mencajo z nogami Mucje pesmi in čakajo na prvo objavo. Svetlana je velikokrat – razočarana nad slovenskimi ilustratorji – kar sama ilustrirala svoje knjige, te pesmi pa je zaupala slikarju *Andreju Brumnu Čopu*, ker ve, da zna kot velik mucoljub zares risati mačke. Glavni junaki v njenih zgodbah za otroke so predvsem živali, ki jih ima tako neizmerno rada, da si včasih še kakšne izmisli, na primer *kosovirja* ali pa *ščepirja*. Posebno mesto v njenem življenju pa seveda zavzemajo mačke, ker *"mačka ne hinavči. Če ti je naklonjena, je to absolutno. Mačko smeš pobožati brez strahu, da ti bo to zaračunala. Meni se zdijo živali zelo lepe, tako lepo so narejene, muce pa sploh!"* Bela *Tacamuca* z velikanskimi zelenimi očmi, kot jo poznamo iz knjige, bo postala še

bolj živa, ko bo v letošnji sezoni Lutkovnega gledališča začela tacati po istem odru, na katerem smo se že spoznali s *Sapramiško, kokoško Emilijo, Mačkurssonom* in številnimi drugimi bitji, ki jih Svetlana oživilja s svojim glasom.

5. Ker je tako "zverinsko stroga pri pisanju pesmi, da zlepa ne napiše stvari, dokler ne čuti, da bo potem, ko bo napisana, zazvenela nazaj," lahko naštejemo vse njene pesniške zbirke: *Somrak, Kresna noč, Volčje jagode, Srčevac, Pelin žena, Vojskin čas, Izštevanja, Sosed gora* in *Tisti čas*. Iz vseh teh zbirk je *Josip Osti* naredil jagodni izbor in sestavil antologijo z naslovom *Bo žrl, bo žrt*. In mi jo bomo lahko še letos požirali z očmi.

6. Do konca leta bo torej veliko priložnosti za srečanje s Svetlano Makarovič, saj sama pravi, da je človek takšen, kakršna je njegova pesem. *"Moj svet je mračen svet, kjer od časa do časa nekaj svetlo zažari. Taki se mi zdita moje življenje in moja literatura. Samo močna svetloba vrže ostro senco. Nekaj, kar se močno zasveti iz teme, je sprejeto z večjo ljubeznijo, z večjo strastjo"*.

Alma Urh

PRAZNA STRAN

A) Bralno razumevanje

1. Pozorno preberite priloženo besedilo. Obkrožite črke samo pred odgovori, ki ustrezajo vsebini besedila.
 - a) Svetlana Makarovič je napisala že vse svoje pesmi, pravljice, drame, šansone, kabaretne tekste, gledališke in lutkovne igre.
 - b) Svetlana Makarovič je prvič nastopila v Cankarjevem domu.
 - c) Svetlana Makarovič je bila za svoj knjižni opus za otroke predlagana za Prešernovo nagrado.
 - č) Svetlana Makarovič je ena izmed nastopajočih v nizu koncertov slovenske avtorske pesmi pod naslovom Muze se muzajo.
 - d) Danes Svetlane Makarovič nihče več ne posluša, saj so njene glasbene stvaritve shranjene na zastarelih nosilcih zvoka.
 - e) Njeni Nočni šansoni in Dajdamski portreti so izšli tudi na zgoščenkah.

(2 točki)

2. Katera nagrada sodi med najuglednejše svetovne literarne nagrade, ki jih podeljujejo mladinskim pisateljem?

(1 točka)

3. V naslednji povedi **prečrtajte** podatek, ki se ne ujema s podatki v besedilu. Na črto vpišite pravega.

*Napisala je že več kot petdeset zbirk pravljic in slikanic, pravkar pa že nestrpno mencajo z nogami
Mucje pesmi in čakajo na ponovno objavo.*

(2 točki)

4. Odgovorite na naslednja vprašanja:

- a) Katero lutkovno igrico Svetlane Makarovič bodo v letošnji sezoni igrali na odru Lutkovnega gledališča v Ljubljani?

(1 točka)

- b) Iz koliko pesniških zbirk so izbrane pesmi pesniške antologije *Bo žrl, bo žrt*?

(1 točka)

c) Kdo je avtor pesmi v tej pesniški antologiji?

(1 točka)

č) Kdo je naredil izbor za to antologijo?

(1 točka)

5. Obkrožite črko pred naslovom besedila, katerega **avtorica ni** Svetlana Makarovič.

- a) Nočni šansoni
- b) Pelin žena
- c) Maček Muri
- č) Sapramiška

(1 točka)

6. Zakaj je novinarka Alma Urh svojemu besedilu o Svetlani Makarovič dala naslov *Kakršen je človek, takšna je njegova pesem?*

(Obkrožite črke pred pravilnimi odgovori.)

- a) Ker je citirala Svetlano Makarovič.
- b) Ker so slabe pesmi odsev slabega človeka.
- c) Ker meni, da so pesmi Svetlane Makarovič odsev pesnice same.
- č) Ker le dobri ljudje lahko napišejo dobre pesmi.
- d) Ker pesnica Svetlana Makarovič meni, da so pesmi izraz človekove duše.

(3 točke)

7. Ali je pesnica Svetlana Makarovič zelo vznemirljiva osebnost?

DA / NE

(1 točka)

8. Iz besedila izpišite poved, ki potrjuje, da je pesnica velika ljubiteljica mačk.

(2 točki)

9. Kateri odstavek vam s svojo vsebino najbolj pomaga pri razlagi naslova?

(Številko odstavka vpišite na črto.)

(1 točka)

10. Za drugi mednaslov je novinarka Alma Urh uporabila besedno zvezo iz citata Svetlane Makarovič. Izpišite to poved.

(3 točke)

B) Razčlemba neumetnostnega besedila

1. Ali je fotografija v priloženem besedilu del naslovja?
Obkrožite pravilni odgovor.

DA / NE

(1 točka)

2. Katera sporočanješka vloga je v 4. odstavku najbolj poudarjena?
Obkrožite črko pred pravilnim odgovorom.

a) izrazna

b) vplivaneška

c) predstavitevna

č) metajeziškovna

(1 točka)

3. Kateri slogovni postopek prevladuje v 4. odstavku?

(1 točka)

4. Zakaj je naslov v narekovajih?

(1 točka)

5. Kako imenujemo vrsto stavka med pomišljajema v drugi povedi 4. odstavka?

(1 točka)

6. S katerim ločilom bi pomišljaja v drugi povedi 4. odstavka lahko zamenjali?

(1 točka)

7. Utemeljite rabo treh pik v napisu k sliki.

(2 točki)

8. Podčrtajte besede s polglasnikom.

koncert, človek, več, pesem, Srčevac, seveda, portret, mračen, sedemsto, nestrpno, kakršen
(3 točke)

9. Iz 2. odstavka izpišite vsa stvarna lastna imena. Zapišite jih v imenovalniku ednine.

(2 točki)

10. Iz tretje povedi 1. odstavka (Še zdaleč ...) izpišite vse samostalnike ženskega spola in jih postavite v imenovalnik množine.

Izpis

Imenovalnik množine

(4 točke)

11. Glagol *bo žrl* postavite v nedoločnik.

(1 točka)

12. Naslednjim glagolom določite glagolski vid.

oživljati _____

oživiti _____

oživeti _____

(3 točke)

13. Glagole **oživljati**, **oživiti**, **oživeti** uporabite v smiselnih povedih, ki bodo dokazovale njihovo pomensko različnost.

(4 točke) J

14. V naslednje povedi vpišite ustrezne oblike osebnih lastnih imen iz besedila.

Otroci radi prebirajo pesmi _____ Makarovič.

Antologija Josipa _____ bo kmalu izšla.

Pesnica se je kljub starim sporom z javnostjo pogovarjala z novinarko Almo _____.

(3 točke)

15. Iz 6. odstavka izpišite vse vezniške besede.

(2 točki)

16. Postavite samostalnik **intervju** v rodilnik in orodnik.

rodilnik _____

orodnik _____

(2 točki)

17. Iz naslova izpišite vse zaimke in jim določite vrsto.

Izpis

Vrsta

_____	_____
_____	_____
_____	_____

(3 točke)

18. Skladenjsko sestavo prve povedi zadnjega odstavka prikažite s strukturo S.

(3 točke)

19. Iz prve povedi 2. odstavka izpišite samo glavni stavek.

(2 točki)

20. Povedi *Meni se zdijo živali zelo lepe, tako lepo so narejene, muce pa sploh!* določite skladenjski naklon.

(1 točka)

21. Nadpomenskemu izrazu *nosilec zvoka* pripišite tri podpomenke, zapisane v 2. odstavku.

(3 točke)

22. Besedam pripišite protipomenke.

zlepa	–	_____
močen	–	_____
stroga	–	_____
globok	–	_____

(4 točke)

23. Po katerem besedotvornem načinu so tvorjene besede?

mucoljub – _____

petdeset – _____

nestrpen – _____

življenje – _____

(4 točke)

24. Ekspresivni prislov v besedni zvezi *zverinsko stroga* zamenjajte z nevtralnim.

(1 točka)

25. Pripišite naslednjim prevzetim besedam po eno neprevzeto sopomenko, ki bo ustrezala pomenu v priloženem besedilu.

tekst – _____

literatura – _____

talent – _____

teater – _____

(4 točke)

26. Kdaj je raba prevzetih besed v slovenščini neupravičena?

(2 točki)

27. Beseda *pravkar* je v prvi povedi četrtega odstavka uporabljena napačno. Nadomestite jo s pomensko ustrežnejšo.

(2 točki)